TORTURA

TORTURAREN ONDORIOZ HILDAKOAK

- **JOXE ARREGI IZAGIRRE**, 30 urte, Madrilgo Segurtasunerako Zuzendaritza Orokorrean igarotako inkomunikazio peko atxiloketetako 9 egunetan zehar torturatua izan ostean, Karabantxelgo Espetxean (Espainiar Estatua) 1981eko otsailean hil zena. Bere azken hitzak ospitalean hil aurretik hauexek izan ziren: "oso latza izan da".

TORTURAREN ONDORIOZ HILDAKOAK

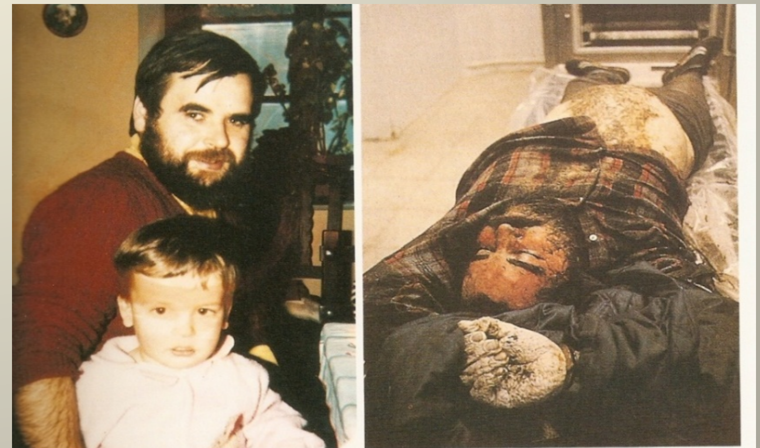
- **ESTEBAN MURUETAGOIENA SCOLA**, 38 urte, poliziaren egoitzetan 10 egunetan zehar inkomunikazio erregimen pean egon eta gero, 1982ko martxoan bere etxean hil zena. Autopsiak tortura aztarnak erakutsi zituen.

TORTURAREN ONDORIOZ HILDAKOAK

- **MIKEL ZABALZA GARATE**, Bere gorpua Bidasoa ibaian aurkitu zuten 1985eko abenduan, eskuburdinak jarrita zituela. Goardia Zibilak atxilotu zuen 1984ko azaroan. Polizia Gorputz honek Zabalzak ihes egin zuela argudiatu zuen. Lekukoek, Zabalza poliziaren egoitzetan ohatila batean ikusi izana baieztatu zuten, ihes egiten saiatzeko ahulegi zirudiela esanez.

TORTURAREN ONDORIOZ HILDAKOAK

- **GURUTZE IANTZI IGERATEGI**, 31 urte, 1993an hil zen Madrilgo Goardia Zibilaren Koartelean, bertan inkomunikazio erregimen pean atxilotuta zegoelarik. Agintaritzak, bihotzeko baten ondorioz hil zela esan zuten. Berarekin batera atxilotu zituztenek torturak salatu zituzten.

TORTURAREN ONDORIOZ HILDAKOAK

- **XABIER KALPARSORO GOLMAIO**, 26 urte, 1993ko irailean hila, Espainiako Poliziaren Koartel Zentraleko hirugarren pisuko leihotik behera erortzeak eragindako zaurien ondorioz. Polizia Gorputzak, itaundua izaten ari zen bitartean ihes egiten saiatu zela argudiatu zuen. Kalparsororen beraren testigantzaren arabera, hil aurretik ETA erakundera bidalia, kontatzen zuen hilabete eman zuela bahiturik. Poliziak bezala identifikatu zituen.

TORTURAREN HELBURUA

- Tortura, pertsona bati min edo sufrimendu larria, fisiko zein psikikoa eragin.
- Informazioa edo eta aitorpena lortu.
- Zigortu eta bera edo beste batzuk beldurtzeko edo hertsatzeko helburua.
- Torturaren esperientziak norberaren

identitatea zalantzan jartzeko

prozesuak dira.

TORTURA METODOAK

- Tortura metodoak aldatu dira.
- Gaur egun teknika psikologikoak gehiago eta hobeago erabiltzen dira.
- Atxilotuaren gorputzean mediku azterketetan ikusteko moduko markarik ez dituzte uzten.

TORTURA METODOAK

Metodo fisikoak eta metodo psikologikoak.
Askotan bi metodoak erabiltzen dira.

1. **KOLPEAK:** orokorrak dira, eskuekin, ukabilekin edo hainbat objekturekin jotzen diete; adibidez, egunkari bilduekin, telefono listinekin, periodiko paperez edo zinta bakartzailez estalitako makilekin...
   Kolpeak gorputzeko toki sentiberetan : buruan, sabelean, hanketan, besoetan...

Zuzenean edo mantez eta abarrez estaltzen dute kolpatuko duten gorputz atala, gorputzean arrastorik ez uzteko.

TORTURA METODOAK

2. **AKIDU FISIKOA:** Atxilotuari akidura fisikoa eragitea gero eta gehiago erabiltzen den tortura metodo bat da.
Atxilotua hainbat orduz, hainbat egunez ere, zutik egonaraziz.
Behartzen dituzte jarrera bitxietan denbora asko igarotzera .
Ariketa fisikoak, flexioak, abdominalak eta abar egitera behartuz eragiten diete akidura.

TORTURA METODOAK

3. **POLTSA:** Teknika honen bidez atxilotuari arnasarik hartzen ez diote uzten denbora jakin batean.
Askotan atxilotuak konortea galtzen du.
Atxilotuari poltsa bat ezartzen diote buruan eta lepoan estutzen diote, asfixia eraginez.
Asfixiaren unean heriotzaren sentipena izaten dute, eta txiza eta kaka ere irten izan zaizkie.

TORTURA METODOAK

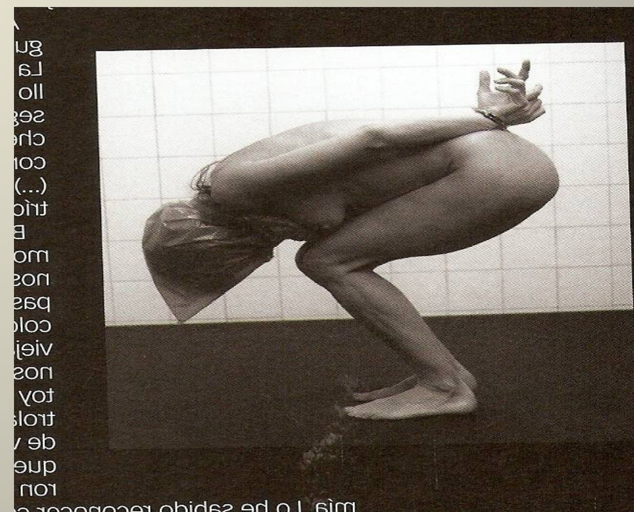
4. **BAINUONTZIA:** Hau ere asfixiako teknika bat da. Askotan erabilia izan dena. Gaur egun kasuren bat badago ere ez da gehien erabiltzen den metodoa. Izan diren kasuen artean, urez beteriko balde batean sartu diete burua eta konortea erdi galdurik utzi arte edo burua komuneko zuloan sartu eta bonbari tira egin.

TORTURA METODOAK

5. **ELEKTRODOAK:** Tortura metodo hau atxilotuaren gorputzeko zenbait tokitan deskarga elektrikoak aplikatzean datza.

Gune sentikorretan ezartzen dituzte, batez ere alboetan, belarrietan, genitaletan, ukabiletan, oinetan, bularretan..

TORTURA METODOAK

6. **IKUSMENA ERAGOZTEA:** Polizia talde guztiek erabiltzen dute tortura metodo hau. Atxilotuari ikusten ez uztea, segurtasun eza eragin eta orientazioa galarazteko.
Ikusmena eragozteko antifazak edo burukoak erabiltzen dituzte.
Begiak itxita eta burua makurtuta euki behar dute.

TORTURA METODOAK

- 7. **MEHATXUAK, OIHUAK, UMILIAZIOAK**

Galdeketan norbait atxilotu, torturatu, bortxatu edo hilko duten mehatxuak konstante dira.

Oihuak entzuten dituzte.

Mehatxuak atxilotuaren beraren kontrakoak ere izaten dira (hainbat tortura metodo erabiltzekoa, heriotza mehatxuak...), edo atxilotuak maite dituenen kontrakoak.

TORTURA METODOAK

- 8. **SEXU ERASOA:** gora egin du atxilotuen kontrako sexu eraso eta umiliazioen kopuruak.
- Orokorra da atxilotuari biluzteko agintzea, guztiz edo parte batean, eta jarrera iraingarrietan egotera behartzea.
- Mehatxuak eta sexu eraso edo umiliazioak.

hitzezkoak:mehatxuak, irainak, bortxatzeko mehatxuak.

TORTURA METODOAK

- Sexu organoen kontra bortxa: kolpeak emanez edo elektrodoak jarriz, ikutuak, atxilotuaren gorputzaren kontra mugimendu likitsak egitea.
- Gizonei makila uzkitik sartuz edo ingurutik ikutuak eginez, emakumezkoen kasuan, alutik zerbait sartu edo ingurutik ikutuak. Badago kasuren bat non torturatzaile baten zakila ahoan sartu ziotela kontatu duena.

TORTURA METODOAK

9. **EXEKUZIO ITXURATUA**

- Hiltzeko mehatxua polizia-egoitzetan edo trasladoetan.
- Askotan arma bat jartzen diete buruan, aurpegian, etab. eta katua sakatzen dute.
- Polizia-egoitzetarako bidean agenteek autoa gelditu eta ateratzeko agindu eman eta agenteek korrika ihes egiteko tarte bat emango zietela esanez, etengabe gogora ekarriz mendian hilda aurkitutako euskal herritarren kasuak.

TORTURA METODOAK

10. **POLIZIA ZINTZOA, POLIZIA GAIZTOA:** Polizia talde guztiek erabiltzen dute teknika bat da.

- Atxilotuaren erabateko orientazio galera eragitea du.
- Izugarrizko basakeria jasaten duen egoera batetik beste agente "adeitsuago" batekin sasi-lasaitasunezko egoera batera aldatuz.
- Defentsak apurtzeko teknika.

TORTURA METODOAK

11. **GALDEKETA ETENGABEAK**

- Atxilotuek etengabe galdeketa jarraietan daude, atseden hartzeko eta lasaitzeko denborarik uzten ez dietela.

Galdeketak askotan gai ezberdinak konbinatuz egiten dituzte, non egoeraren kontrola galdu egiten da eta nahasmena sortuz.

TORTURA METODOAK

- 12. **ATXILOTUTA DAUDEN BESTE KIDE BATZUEN EDO SENITARTEKO EDO LAGUNEN OIHUAK ENTZUTERA BEHARTZEA.** Inkomunikatuta egondako beste batzuen min eta sufrimenduzko oihuak entzun. Senitartekoen eta lagunen ahotsak entzuten dituztela sinestarazi komisaldegian baleude bezala.

TORTURA METODOAK

- 13. **Bat-bateko tenperatura aldaketa handiak.** Arropa kendu eta leiho ireki baten ondoan jarri.
- Gorputzean ur hotza edo izoztua bota, askotan izerdiz blai daudenean.
- Galdeketetan bero daukate sarritan, izerditu egiten dira antsietatea eta presiogatik, gero ziegara eramatean hotza dute eta askotan mantarik ere ez diete ematen.

TORTURA METODOAK

- 14. **Entzumen eta argi erasoak.**

Izugarrizko oihuak belarrien parean eta kolpeak. Musika oso altu jarri, kotxean, galdeketetan eta zeldan.

Argi erasoak askok ordu luzez begiak antifazpean egon ondoren, gero ziegan argia kendu gabe.

Beste batzuk ziegako argia piztuta euki eta tarteka, galdeketan, argi guztiak itzali eta zarata handia egiten dute armairuak edo paretak joz.

TORTURA METODOAK

- **15. Iletatik, barrabiletatik eta titiburuak tiratu.**

- **16. Manta batekin atxilotuaren gorputza osoa estali, lotuta eta mugitu ezinik lurrera bota eta kolpatu edo polizia gainera bota.**
- **17. Idatzi eta batuketak edo kenketak egin.**

TORTURAREN ONDORIOAK

- Inkomunikazioan
- Herstura (ansiedad) krisiak, konortea galdu, zorabiatu, haluzinazioak eta norberaren burua akatseko ideiak izan dituzte.
- Espazio eta denboraren kontrola galdu.
- Segurtasuna guztiz galdu eta erokeri batetan murgilduta dauden bizipena.
- Zaurkortasun handiaren sentimendua.

TORTURAREN ONDORIOAK

- Inkomunikazio ondoren.
- Neke handia, gorputz osoko mina eta axubeta.
- Lo egiteko arazoak, amets gaiztoak, alerta egoeran egun osoan.
- Oihuen eta zaraten aurrean hersturaren sintomak agertu.

TORTURAREN ONDORIOAK

- Traumaren egoera ezberdinen imagenak flash back eran.
- Fobiak, segurtasun falta, inpotentzia eta amorrua.
- Errudun sentimendua.
- Nitasunaren apurketa.
- Norbera eta besteenganako konfiantza galdu.
- Afektibitatea adierazteko arazoak.
- Harreman sexualak edo hurbilketa

afektiboak izateko arazoak.

TORTURAREN ONDORIOAK

- Bakarrik eta isolatuta egoteko beharra.
- Egoera ezberdinen aurrean erantzun bortitzak eta lekuz kanpokoak.
- Tristura.
- Arrisku egoerak saihestu.
- Bizi baloreen aldaketa nabarmena.
- Etorkizunaren aurrean beldurra, motibazio eza eta iluntasunaren sentimendua.

TORTURAREN ONDORIOAK

- Erreakzio disoziatiboak. Sentimenduak eta emozioak ebitatu. Bere mundu emozionala blokeatuta.
- Egoera traumatikoaren pentsamenduak eta oroitzapenak blokeatuta.
- Arazo eta gaixotasun psikosomatikoak.
- Gaixotasun larriak.

TORTURAREN ONDORIOEI AURRE EGITEKO BALIABIDEAK

- Bizipen traumatiko batzuk eragindako sentimendu, sentsazio eta emozioak denbora luzez gelditu daitezke. Adibidez asfixia sentsazioa.
- Izakeran sortutako aldaketak errekuperatu daitezke baina bizipen traumatiko bat igaro ondoren ez gara lehen izan garenak izango.

TORTURAREN ONDORIOEI AURRE EGITEKO BALIABIDEAK

- Torturak sortu duen mina gainditzeko bizi izandakoa kontatu eta landu behar da, barruan gorde gabe.
- Gertatutakoaren logika eta ulermena beharrezkoa da. Ulertzea bai poliziak erabilitako teknikak eta baita ere atxilotuak izan dituen erantzunak asko laguntzen du sentimenduak landu eta gainditzeko.

TORTURAREN ONDORIOEI AURRE EGITEKO BALIABIDEAK

- Torturak psikikoki zein puntu ahulak ukitu dituen ikusi behar da eta mundu emozionalaren zein aspektuak kaltetuak izan diren aztertu behar dira.
- Oso komenigarria da kirola egitea.
- Alkohola eta beste edozein droga mota hartzea oso kaltegarria da.

TORTURAREN ONDORIOEI AURRE EGITEKO BALIABIDEAK

- Atxilotu gehiengoak kartzelara sartzen dituzte, baina kalera ateratzen direnak zuzen edo hilabete gutxira, bizitza normalizatzea da gomendio handiena. Lanean hasi, eguna programatu eta aktibo egon.
- Deskantsatzea oso garrantzitsua da, loa jarraian egitea beharrezkoa da.

TORTURAREN ONDORIOEI AURRE EGITEKO BALIABIDEAK

- Norberarenganako konfiantza berreskuratu. Egoera traumatikoa bizi baino lehen izan ditugun rolak, afizioak, ohiturak eta beharrak berriz lortu behar dira.
- Esperientzia traumatikoari aurre egiten zaiola sentitzeak, indarra eta estima ematen duen heinean gainditzeko lehenengo urratsak izaten dira.

